

Dosarul nr. 2ra-879/22
2-19074462-01-2ra-22062022

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: S. Vișcu
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci

D E C I Z I E

14 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

componenta:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei

și cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de Elena Derjinscaia împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare cu privire la compensarea reciprocă a obligațiilor pecuniare,

împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 6 februarie 2019, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a depus cerere de chemare în judecată împotriva Elenei Derjinscaia, solicitând încasarea datoriei de 17 962,60 de lei.

În motivarea acțiunii, s-a indicat că BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, a acordat Elenei Derjinscaia un credit în sumă de 20 000 lei, conform contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014.

Ca rezultat al neonorării obligațiilor conform contractului dat, datoria totală față de bancă constituie suma de 17 962,60 de lei, inclusiv: datoria la credit - 14 419,60 de lei și dobânda calculată și neachitată - 3 543 de lei.

La 26 decembrie 2018, banca a expediat pârâtei notificarea nr.2530-783/2253, prin care a solicitat în termen de 15 zile stingerea datoriei restante sau înlăturarea în alt mod a omisiunii de executare corespunzătoare a obligațiilor sale pentru evitarea a continuării procedurii de încasare în mod forțat. Deși notificarea a fost recepționată, pârâta nu a dat curs solicitărilor.

În drept, acțiunea BC „Banca Socială” SA s-a întemeiat pe prevederile art. 514, 572, 602, 668, 1236 din Codul civil în redacția până la 1 martie 2019.

La 15 octombrie 2019, Elena Derjinscaia a depus cerere de chemare în judecată reconvențională împotriva BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, solicitând dispunerea compensării datoriei formate conform contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, din contul conturilor de depozit nr.xxxxx și nr.xxxxx, deținute de către ea.

În motivarea acțiunii reconvenționale, s-a invocat că cererea de chemare în judecată înaintată de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, privind încasarea datoriei bancare este nefondată și pasibilă de a fi respinsă.

Astfel, Elena Derjinscaia a susținut că la 23 mai 2014, în baza contractului de credit nr.123/2014, banca i-a acordat mijloace bănești în sumă de 20 000 lei, cu scadență la 23 mai 2016.

Stingerea obligațiilor pecuniare conform contractului de credit urma să fie efectuată din contul conturilor de depozit nr.xxxxx cu soldul de 7 000 lei, termen 12 decembrie 2015 și nr.xxxxx cu soldul de 7 000 lei, termen 26 februarie 2016.

Astfel, prin scrisoarea BC „Banca Socială” SA nr.1600/146 din 15 ianuarie 2015, Elena Derjinscaia a fost informată că, în legătură cu Decizia Consiliului de Administrare a BNM din 30 noiembrie 2014, toate sumele de pe cardul salarial vor fi transferate pentru stingerea creditului. Deci, cu acordul administratorului special Matei Dohotar, a fost luată decizia de blocare a conturilor de depozit în vederea asigurării stingerii obligațiilor contractuale.

Conform informației din 12 noiembrie 2015, datoria băncii față de Elena Derjinscaia era de 14 000 lei, ce se dețin în conturile de depozit nr.xxxxx și nr.xxxxx.

Prin urmare, ținând cont de faptul că, la momentul actual părțile au creanțe unul față de altul, Elena Derjinscaia consideră că este posibilă stingerea reciprocă a obligațiilor pecuniare.

În drept, acțiunea reconvențională a Elenei Derjinscaia s-a întemeiat pe prevederile art. 974 din Codul civil.

Prin hotărârea din 5 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei.

S-a admis parțial acțiunea reconvențională înaintată de Elena Derjinscaia împotriva BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare cu privire la compensarea obligațiilor pecuniare.

S-a compensat parțial datoria Elenei Derjinscaia, în baza contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, din contul conturilor de depozit nr.xxxxx în sumă de 7 000 lei și nr.xxxxx în sumă de 7 000 lei, în total suma de 14 000 lei, deținute de Elena Derjinscaia la BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare.

S-a încasat de la Elena Derjinscaia, în beneficiul BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, datoria restantă la contractul de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014 în mărime de 3 962,60 de lei.

S-a încasat de la Elena Derjinscaia în beneficiul Statului, taxa de stat în mărime de 150 de lei.

În rest, pretențiile BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei și pretențiile Elenei Derjinscaia împotriva BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare cu privire la compensarea obligațiilor pecuniare, s-au respins ca neîntemeiate.

La 16 aprilie 2021, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a declarat apel împotriva hotărârii din 5 aprilie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Prin decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare și s-a menținut hotărârea din 5 aprilie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 3 iunie 2022, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a declarat recurs împotriva deciziei din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând să fie admis recursul, casată parțial decizia și hotărârea, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care să fie dispusă încasarea în partea ce ține de diferența datoriei aferente contractului de credit beneficiat de Elena Derjinscaia în sumă de 14 000 lei în beneficiul BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare.

În motivarea recursului, s-a invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă de casare, în temeiul prevederilor art. 432 alin. (2) lit. c) și alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Reprezentantul BC „Banca Socială” SA a susținut că la emiterea hotărârii și deciziei de către instanțele de judecată, în partea ce ține de compensarea parțială a datoriei, a fost aplicată eronat norma legală care reglementează expres speța pendinte cauzei.

Referitor la acest aspect, a menționat că potrivit art. 651 din Codul civil, compensarea este stingerea reciprocă a unei obligații și a unei creanțe opuse, certe, lichide, de aceeași natură și exigibile.

Conform acestei prevederi, pentru ca această instituție să poată fi aplicată, este necesar să fie întrunite câteva condiții cumulativ, printre care omogenitatea creanțelor, acestea să fie scadente și, cea mai importantă condiție, să existe creanțe opuse, astfel încât creditorul dintr-o obligație să dețină calitatea de debitor în cealaltă obligație.

În această ordine de idei, declarația de compensare a datoriei expusă de Elena Derjinscaia și acceptată de instanță, o consideră ca fiind afectată de modalități, or acțiunile acesteia privind compensarea urmăresc drept scop eschivarea de la răspunderea contractuală care reiese din contractul de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014.

Pe cale de consecință declarația de compensare a datoriei care este afectată de modalități nu poate produce efecte juridice, fiind nulă, or, în conformitate cu art. 651 alin. (4) din Codul civil, compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte. Declarația este nulă dacă este afectată de modalități.

Mai mult, compensarea se va califica drept un act juridic bilateral, fapt ce presupune că, pe lângă declarația de compensare a unei părți mai este necesar și acordul celeilalte părți, or, obligația poate fi stinsă prin compensare, dacă debitorul benevol a dat consimțământul pentru executarea ei.

De asemenea, a menționat că Legea privind lichidarea băncilor nr.550-XIII din 21 iulie 1995, la art.38⁵ alin. (1) lit. j), stabilește în mod expres efectele inițierii procedurii de lichidare.

Astfel, potrivit acestuia, stingerea creanțelor creditorilor prin compensarea creanțelor opuse nu se admite, cu excepția cazurilor în care dreptul părților la compensare s-a născut până la data de retragere a licenței, precum și în legătură cu scadența creanțelor din clasa corespunzătoare conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite.

În corespundere cu această normă legislativă, instituțiile financiare în proces de lichidare nu efectuează compensarea creanțelor opuse.

Consideră eronat argumentul instanțelor că, atestarea unui regim juridic distinct îl au creanțele, în privința cărora dreptul la compensare s-a născut anterior inițierii procesului de lichidare silită a BC „Banca Socială” SA, respectiv anterior survenirii efectelor prevăzute de art.38¹¹ din Legea nr.550-XIII din 21 iulie 1995, inclusiv în ceea ce privește instituirea unei ordini de onorare a creanțelor.

La fel, a menționat că contractele de depozit care au garantat achitarea creditului urmau a fi scadente ulterior datei de 16 octombrie 2015 când a fost retrasă licența băncii, și anume la 12 decembrie 2015 și 26 februarie 2016.

Astfel, consideră că speța în cauză nu întrunește condițiile impuse de legislator în ceea ce privește compensarea creanțelor.

Lichidatorul BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, având ca temei art. 389 al Legii privind lichidarea băncilor nr.550-XIII din 21 iulie 1995, a inclus în lista creanțelor obligațiunile băncii față de persoane fizică - Elena Dejinscaia în sumă totală de 14 028 de lei, ceea ce reprezintă valoarea însumată a tuturor obligațiilor băncii față de Elena Derjinscaia la data retragerii licenței.

Valoarea creanțelor Elenei Derjinscaia, validată de către lichidatorul BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, este inclusă în clasa creanțelor aferentă depozitelor persoanelor fizice.

La moment de către bancă se sting creanțele față de Ministerul Finanțelor.

Instanța de fond, precum și instanța de apel prin admiterea cererii reconvenționale înaintată de Elena Derjinscaia și dispunerea prin compensare parțială a datoriei acesteia, s-a limitat doar la emiterea unei hotărâri, careva argumente suplimentare în temeiul căreia aceasta urmează a fi executată nu a indicat.

Astfel, a fost creată o situație de incertitudine, de conflict între prevederile legale aplicate la examinarea cauzei, iar BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare consideră imposibilă la moment achitarea creditului din mijloacele conturilor de depozit prin compensare.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Colegiul constată că decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost comunicată băncii, prin intermediul poștei electronice, la 4 mai 2022 (f.d.159).

Din acest considerent, Colegiul consideră că recursul a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității

recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 22 iunie 2022, în adresa intimatei a fost expediată copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței. Însă, până la data examinării admisibilității recursului, referința prin care să-și expună poziția cu privire la recursul declarat nu a fost depusă.

Prin încheierea din 7 septembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite verificarea legalității hotărârilor atacate.

În cauza CtEDO Covalenco vs. Moldova nr.72164/14 din 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous vs. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Göç, pre-citată, § 51; Miller, pre-citată, § 34 in fine; și Andersson vs. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall vs. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

În speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar.

În esență, părțile au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele adverse.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să

caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. b), c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Colegiul judiciar menționează că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recursului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr.2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag.84, 98).

Astfel, circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare denotă următoarele.

La data de 23 mai 2014, între BC „Banca Socială” SA în calitate de creditor și Elena Derjinscaia, în calitate de debitor, a fost încheiat contractual de credit nr.123/2014, pentru deschiderea liniei de credit cu reînnoire (overdraftul contului de card) pentru lucrătorul băncii, prin care a fost deschisă o linie de credit cu reînnoire în sumă de 20 000 lei, cu termenul final de achitare 23 mai 2016, sursa achitării creditului: salariul, toate tipurile de premii bănești, beneficii, plăți și alte venituri primite la cont de card (f.d.4-5).

Prin scrisoarea nr.1600/146 din 15 ianuarie 2015, Elena Derjinscaia a fost informată despre faptul că potrivit Hotărârii Consiliului de administrare al BNM nr.253 din 30 noiembrie 2017, privind instituirea administrării speciale asupra BC „Banca Socială” SA, începând cu data de 5 februarie 2015, banca își suspendă obligațiunea de eliberare a mijloacelor creditare pe contul de card deținut de către Elena Derjinscaia, conform contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, solicitând rambursarea creditului conform termenului stipulat în contract (f.d.40).

Prin răspunsul BC „Banca Socială” SA a informat Banca Națională a Moldovei despre faptul că la momentul transferării depozitelor clienților la băncile dobânditoare, depozitele Elenei Derjinscaia nu au fost transferate, deoarece ambele serveau ca garanție la creditul eliberat, iar Elena Derjinscaia nu a solicitat închiderea anticipată a depozitelor cu scop de rambursare a creditelor și nici din alte încasări creditorul nu a fost stins, având ca temei dispoziția de blocare a depozitelor și achitare integrală a creditului la data scadenței depozitelor.

Totodată depozitele au fost incluse în lista creanțelor BC „Banca Socială” SA ce necesită a fi orientate la achitarea creditelor și datoriiilor aferente (f.d.37).

Conform răspunsului nr.09-02117/8/343 din 3 februarie 2016, Banca Națională a Moldovei a informat-o pe Elena Derjinscaia că nu intervine în relațiile stabilite între bănci și terții acestora, deoarece acesta excede limita competențelor BNM (f.d.41).

Potrivit notificării din 26 iulie 2017, datoria Elenei Derjinscaia conform contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, constituia suma de 17 962,60 de lei, care include datoria la credit în mărime de 14 419,60 de lei și dobânda calculată, dar neachitată în mărime de 3 543 de lei (f.d.43).

Totodată, potrivit scrisorii din 12 noiembrie 2015, Elena Derjinscaia a fost informată de către BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare că, conform

registrelor băncii, la data retragerii licenței de desfășurare a activităților financiare -16 octombrie 2015, datoria băncii față de Elena Derjinscaia constituie 14 028 de lei (f.d.34).

Urmare a notificării nr.1600/146 din 15 ianuarie 2015, prin care Elena Derjinscaia a fost informată despre necesitatea rambursării creditului, prin scrisoarea din 21 august 2017, Elena Derjinscaia a solicitat BC „Banca Socială” SA compensarea creditului prin mijloacele financiare aflate pe conturile de depozit nr.xxxxx, în sumă de 7 000 lei și nr.xxxxx în sumă de 7000 lei (f.d.48-49).

Prin notificarea nr.2530-783/2253 din 26 decembrie 2018, banca a solicitat în termen de 15 zile stingerea datoriei restante sau înlăturarea în alt mod a omisiunii de executare corespunzătoare a obligațiilor sale pentru evitarea a continuării procedurii de încasare în mod forțat.

Invocând că deși notificarea a fost recepționată, pârâta nu a executat-o, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, s-a adresat în instanță cu cerere de chemare în judecată împotriva Elenei Derjinscaia, solicitând încasarea datoriei în sumă de 17 962,60 de lei, dintre care: datoria la credit în sumă de 14 419,60 de lei și dobânda calculată și neachitată în sumă de 3 543 de lei.

La rândul său Elena Derjinscaia a înaintat acțiune reconvențională împotriva BC „Banca Socială” SA, prin care a solicitat compensarea datoriei formate conform contractului de credit nr. 123/2014 din 23 mai 2014, din contul conturilor de depozit nr.xxxxx și nr.xxxxx.

Fiind judecată cauza, prin hotărârea din 5 aprilie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei.

S-a admis parțial acțiunea reconvențională înaintată de Elena Derjinscaia împotriva BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare cu privire la compensarea obligațiilor pecuniare. S-a compensat parțial datoria Elenei Derjinscaia, în baza contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, din contul conturilor de depozit nr.xxxxx în sumă de 7 000 lei și nr.xxxxx în sumă de 7 000 lei, în total suma de 14 000 lei, deținute de Elena Derjinscaia la BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare.

S-a încasat de la Elena Derjinscaia, în beneficiul BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, datoria restantă la contractul de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014 în mărime de 3 962,60 de lei.

S-a încasat de la Elena Derjinscaia în beneficiul Statului, taxa de stat în mărime de 150 de lei. În rest, pretențiile BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei și pretențiile Elenei Derjinscaia împotriva BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare cu privire la compensarea obligațiilor pecuniare, s-au respins ca neîntemeiate.

Pentru a conchide în acest sens, având în susținere prevederile art. 974 din Codul civil, în conformitate cu care, compensarea este stingerea reciprocă a unei obligații și a unei creanțe opuse, certe, lichide, de aceeași natură și exigibile. Termenul suplimentar acordat pentru plata unei creanțe scadente nu împiedică compensarea. Compensarea este posibilă și atunci când creanțele nu sânt scadente, dar titularii lor consimt. Compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte

și produce efecte din momentul recepționării declarației. Declarația nu produce efecte dacă este afectată de modalități sau dacă contravine dispozițiilor prezentei secțiuni, instanța de fond a reținut că la cazul dedus judecării poate fi aplicată compensarea obligațiilor/creanțelor reciproce în mărimea totală de 14 000 lei, însă datoria restantă la contractul de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, în mărime de 3 962,60 de lei, care n-a fost acoperită prin stingerea reciprocă a datoriilor urmează a fi încasată de la Elena Derjinscaia în beneficiul BC „Banca Socială” SA, în proces de lichidare.

Instanța de judecată a respins argumentul BC „Banca Socială” SA precum că stingerea reciprocă a obligațiilor este contrar prevederilor art. 38⁵ alin. (1) lit. j) din Legea nr. 550-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la lichidarea băncilor.

În sensul dat a menționat că, un regim juridic distinct îl au creanțele, în privința cărora dreptul la compensare s-a născut anterior inițierii procesului de lichidare silită a BC „Banca Socială” SA, respectiv, anterior survenirii efectelor prevăzute în art. 38¹¹ din Legea nr. 550-XIII din 21 iulie 1995, cu privire la lichidarea băncilor, inclusiv în ce privește instituirea unei ordini de onorare a creanțelor.

În consecință, instanța a concluzionat că este justă admiterea pretențiilor de compensare a creanțelor opuse în cuantum total de 14 000 lei, din contul conturilor de depozit nr.xxxxx în sumă de 7 000 lei și nr.xxxxx în sumă de 7 000 lei, luând în considerare că dreptul pârâtei/reclamantei de a satisface prin compensare această obligație a apărut în temeiul contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014, pentru deschiderea liniei de credit cu reînnoire (overdraftul contului de card) pentru lucrătorul băncii, încheiat anterior inițierii procesului de lichidare silită.

La 16 aprilie 2021, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a declarat apel împotriva hotărârii din 5 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 23 februarie 2022, a respins apelul și a menținut hotărârea din 5 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței de fond, instanța de apel a conchis că soluția oferită de prima instanță este justă și argumentată, fiind în concordanță cu normele ce guvernează raportul juridic litigios.

În sensul dat, a reținut că în conformitate cu prevederile art. 651 din Codul civil în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019 (art. 974 din Codul civil modernizat), compensarea este stingerea reciprocă a unei obligații și a unei creanțe opuse, certe, lichide, de aceeași natură și exigibile. Termenul de grație acordat pentru plata unei creanțe nu împiedică compensarea. Compensarea este posibilă și atunci când creanțele nu sânt scadente, dar titularii lor consimt. Compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte. Declarația este nulă dacă este afectată de modalități.

Astfel, având în vedere existența creanțelor reciproce, prin prisma prevederilor art. 651 din Codul civil în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019, a motivat că, la cazul dedus judecării poate fi aplicată compensarea obligațiilor/creanțelor reciproce în mărimea totală de 14 000 lei.

A menționat că este întemeiată și concluzia primei instanțe precum că, creanțele, în privința cărora dreptul la compensare s-a născut anterior inițierii

procesului de lichidare silită a BC „Banca Socială” SA, au un regim juridic distinct.

La caz, dreptul de a satisface prin compensare această obligație a apărut în temeiul contractului de credit nr. 123/2014 din 23 mai 2014, pentru deschiderea liniei de credit cu reînnoire (overdraftul contului de card) pentru lucrătorul băncii, încheiat anterior inițierii procesului de lichidare silită.

Nefiind de acord cu soluția instanțelor de judecată ierarhic inferioare, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a declarat recurs.

Examinând recursul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este întemeiat și urmează a fi admis, pentru considerentele ce se vor arăta în continuare.

Colegiul menționează că la cazul din speță sunt aplicabile prevederile Codul civil în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019, în contextul în care prin acțiunea inițială înaintată la 6 februarie 2019, s-a solicitat încasarea datoriei de 17 962,60 de lei, conform contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014. Iar, prin acțiunea reconvențională s-a solicitat dispunerea compensării datoriei formate conform contractului de credit nr.123/2014 din 23 mai 2014.

Or, art. 7 alin. (1) din Codul civil modernizat, stipulează că, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Potrivit art. 7 alin. (4) din Codul civil, în cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

Astfel, Colegiul subliniază că în conformitate cu art. 651 din Codul civil în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019, compensarea este stingerea reciprocă a unei obligații și a unei creanțe opuse, certe, lichide, de aceeași natură și exigibile. Termenul de grație acordat pentru plata unei creanțe nu împiedică compensarea. Compensarea este posibilă și atunci când creanțele nu sânt scadente, dar titularii lor consimt. Compensarea se face prin declarație față de cealaltă parte. Declarația este nulă dacă este afectată de modalități.

Totodată, Colegiul reține că BC „Banca Socială” SA este în proces de lichidare silită, începând cu 16 octombrie 2015, ora 21:00 fiindu-i retrasă licența de desfășurare a activităților financiare, conform Hotărârii Comitetului Executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.63 din 16 octombrie 2015.

Odată cu inițierea lichidării băncii în temeiul prevederilor Legii instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21 iulie 1995 și Hotărârii Comitetului Executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.63 din 16 octombrie 2015, onorarea obligațiunilor BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare față de creditorii săi se efectuează conform claselor de prioritate, stabilite în art. 38 al Legii instituțiilor financiare.

Iar, conform art. 23 alin. (3) din Legea nr.202 din 6 octombrie 2017 privind activitatea băncilor, de la data intrării în vigoare a hotărârii de retragere a licenței, banca este obligată să nu se angajeze în activități permise băncilor, conform art.14.

Banca respectivă nu poate desfășura alte activități decât cele strict legate de lichidare.

Potrivit art. 38⁵ alin. (1) lit. j) din Legea privind lichidarea băncilor nr.550-XIII din 21 iulie 1995, pe lângă efectele prevăzute la art. 23 alin. (3) din Legea nr.202 din 6 octombrie 2017 privind activitatea băncilor, de la data retragerii licenței, stingerea creanțelor creditorilor prin compensarea creanțelor opuse nu se admite, cu excepția cazurilor în care dreptul părților la compensare s-a născut până la data de retragere a licenței, precum și în legătură cu scadența creanțelor din clasa corespunzătoare conform ordinii priorității claselor de creanțe stabilite.

Apreciind cele reținute, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, la cazul din speță, stingerea creanțelor creditorilor prin compensarea creanțelor opuse nu se admite, or, după cum rezultă din cele constatate mai sus, nu sunt întrunite condițiile impuse de legislator în ceea ce privește excepțiile de la art.38⁵ alin. (1) lit. j) din Legea privind lichidarea băncilor nr.550-XIII din 21 iulie 1995, cu compensarea creanțelor.

La fel, Colegiul menționează că, contractele de depozit care au garantat achitarea creditului urmau a fi scadente ulterior datei de 16 octombrie 2015 când a fost retrasă licența băncii, și anume la 12 decembrie 2015 și 26 februarie 2016.

Deci, este eronat argumentul instanțelor ierarhic inferioare de judecată că dreptul la compensare s-a născut anterior inițierii procesului de lichidare silită a BC „Banca Socială” SA, respectiv anterior survenirii efectelor prevăzute de art.38¹¹ din Legea nr.550-XIII din 21 iulie 1995, inclusiv în ceea ce privește instituirea unei ordini de onorare a creanțelor.

În aceste condiții, având în vedere că datoria Elenei Derjinscaia față de BC „Banca Socială” SA, conform contractului de credit nr. 123/2014 din 23 mai 2014, constituie 17 962,60 de lei, iar condițiile impuse de legislator în ceea ce privește compensarea creanțelor potrivit art. 651 din Codul civil în redacția legii în vigoare până la 1 martie 2019, nu este posibilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare, de a casa integral decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 5 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și de a emite o hotărâre nouă de admitere a acțiunii inițiale și respingere a acțiunii reconvenționale.

Cu privire la cheltuielile de judecată, Colegiul reține următoarele.

În corespundere cu art. 82 – 84 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a cauzei civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar.

În acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

Se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizând cauzele cu

procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești.

Conform art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Potrivit dispozițiilor art. 98 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Având în susținere prevederile legale reținute, deoarece BC „Banca Socială” SA la înaintarea acțiunii, prin efectul legii, este scutită de la plata taxei de stat și având în vedere faptul că cererea de chemare în judecată inițială urmează a fi admisă iar acțiunea reconvențională urmează a fi respinsă, instanța de judecată consideră necesar de a încasa de la Derjinscaia Elena în beneficiul Statului, taxa de stat în mărime de 538 de lei, pentru examinarea cererii de chemare în judecată.

În conformitate cu art. 444 și 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare.

Se casează integral decizia din 23 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 5 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei și cererea de chemare în judecată reconvențională înaintată de Elena Derjinscaia împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare cu privire la compensarea reciprocă a obligațiilor pecuniare, și se emite o hotărâre nouă, prin care:

Se admite cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare împotriva Elenei Derjinscaia cu privire la încasarea datoriei.

Se încasează de la Elena Derjinscaia, cod personal (IDNP): xxxxx, în beneficiul Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare, cod fiscal (IDNO): xxxxx, cu titlu de datorie contractuală, suma de 17 962,60 de lei (șapte spre zece mii nouă sute șazeci și doi lei, 60 bani).

Se încasează de la Elena Derjinscaia, cod personal (IDNP): xxxxx, în beneficiul Statului, taxa de stat pentru examinarea cererii de chemare în judecată în sumă de 538,87 de lei (cinci sute treizeci și opt lei, 87 bani).

Se respinge, ca fiind neîntemeiată, acțiunea reconvențională înaintată de Elena Derjinscaia împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni în proces de lichidare cu privire la compensarea reciprocă a obligațiilor pecuniare.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh

Mariana Pitic

Dumitru Mardari